

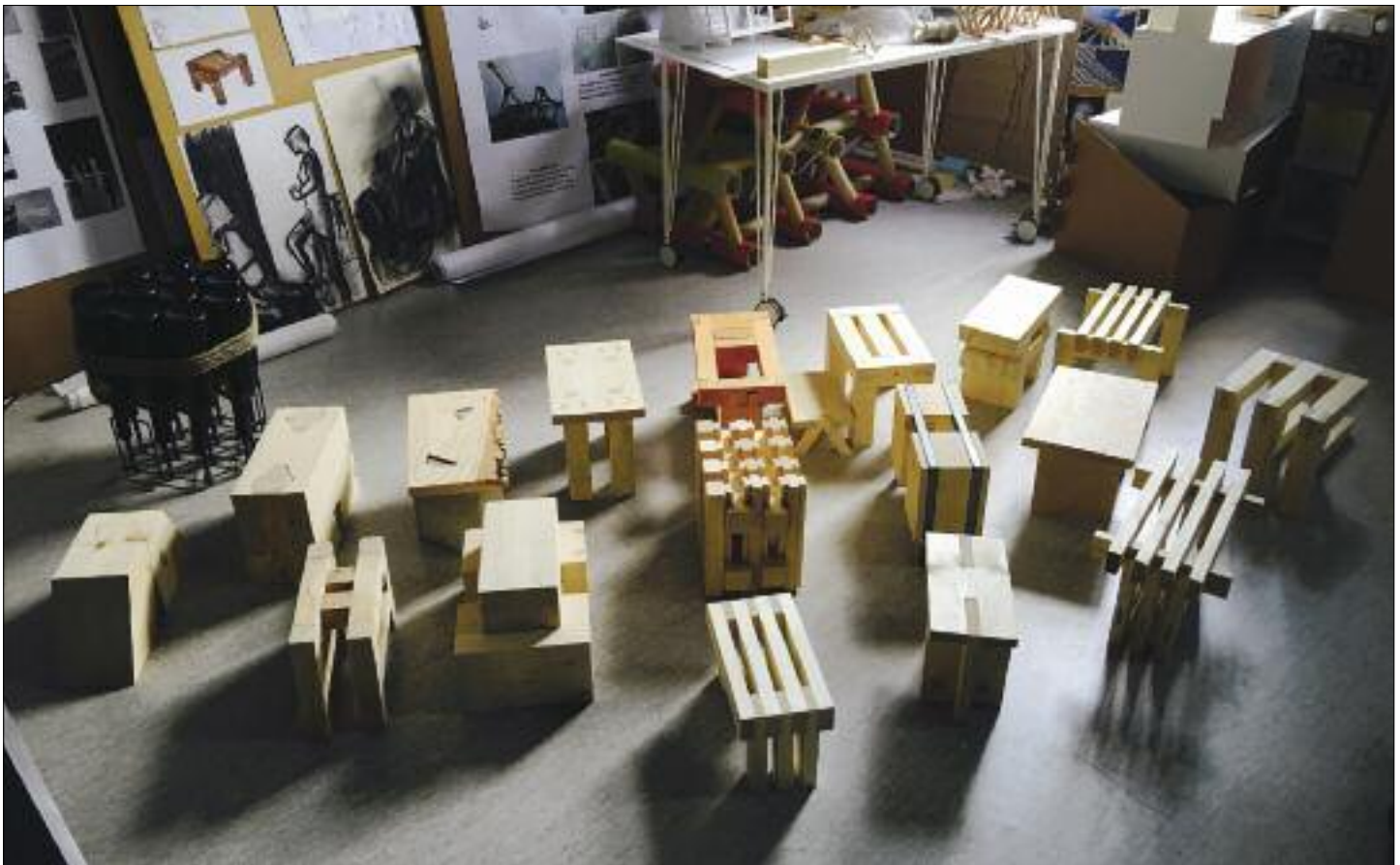
Tér, tárgy, szín és forma

Környezetkultúra- (belsőépítészet-) oktatás a Budapesti Metropolitan Egyetemen

**Sámli-átiratok (BA,
2. évfolyam, forma-
tervezési feladat) /
Cutty Stool Trans-
literations (BA, year 2,
design task)
2016**

► A belsőépítészet, noha fiatal művészeti szakág, evidens pozíciót foglal el az építészet és a design között. Mégis kevés olyan szakmát találunk, amelynek olyanira bizonytalanok lennének az oktatási keretei, mint az enteriőrtervezésé. Ennek részben technikai oka van. A „nagy” belsőépítészet-generáció tagjai – megannyi kiváló szakember, közöttük: O. Ecker Judit,

Csavarga Rózsa, Gothárd Erzsébet, Szenes István és mások – javarészt az egykori Magyar Iparművészeti Főiskolán (ma: Moholy-Nagy Művészeti Egyetem, MOME) végeztek, jól körvonalazott alkotói területeket kapva diplomájukhoz. Az intézményi háló átalakulásával azonban fokozatosan a belsőépítészet lett a művész- és mérnökképzések mostohagyereke. A ha-

Fotó: Emresz Adrienn

Fotó: Emresz Adrienn

gyományosan erős institutionális keretek között zajló építészmérnök-képzés(ek) (győri Széchenyi István Egyetem, Pécsi Tudományegyetem, Debreceni Egyetem, Budapesti Műszaki Egyetem) mellett szerveződő – és azonnal divatosá váló – designkurzusok, továbbá a mérnök- és művészstudiumok közötti értetlenkedéssel kevert vetélkedés – hogy tudniillik mennyiben különbözik egymástól az építészmérnök és az építésztervező művész; lesz-e művész bárkiből csak azért, mert egy másik típusú intézményben szerezte diplomáját, miközben ugyanúgy házakat tervez – együttesen vezetett a belsőépítészet-oktatás feldarabolódásához.

A szakág pozíciójának elbizonytalanodását tovább fokozták a kétlépcsős képzésekkel kapcsolatos zavarok. Az „aranygeneráció” ugyanis a mainál determináltabb körülmények között diplomázott. A kor oktatási ideálperspektívájának középpontjában az elhivatott tinédzser állt, aki rajzórán edzve már siheder korától tudta, hogy mozdonyokat fog tervezni, és – kis túlzással – melyik tervezővállalattól fog nyugdíjba menni. Az osztatlan, vagyis ötéves képzések jól szol-

gálták ezt az ideát, de kiderült, túlzó elvárásokat támasztottak a kamaszokkal szemben. Abból a feltételezésből indultak ki, hogy a hallgatók érdeklődése változatlan marad az oktatás öt éve alatt. Hiába jött rá egy fiatal felnőtt harmadéves korára, hogy adott esetben utálja, amit tanul, a rendszerből kilépni csakis új felvételi eljárással, a startkockáról indulva lehetett. Ezzel a determinizmussal szemben biztosítja a változtatás szabadságát a kétlépcsős képzés, amely az intézmények közötti viszonylagos átjárhatóság megteremtésével harmadév végén lehetőséget ad akár komolyabb pályamódosításra is. Csakhogy az alapképzések végén kilépő, úgynevezett bakkalaureátusi diplomával rendelkező belsőépítészeket rendkívül nehéz volt elhelyezni azok között a keretek között, amelyeket az osztatlan rendszerre szabtak. Kritikus kérdésként merült föl, hogy ők ugyanolyan belsőépítészek-e, mint akik az Iparművészeti Főiskolán végeztek. Ugyan-

Fotó: Emresz Adrienn

←
Sámli-átiratok
(BA, 2. évfolyam,
formatervezési feladat)
/ Cutty Stool
Transliterations
(BA, year 2,
design task)
 2016

Mezei Flóra:
Lovasközpont, makett
(BA-diplomamunka);
részlet /
Flóra Mezei:
Riding center. Mockup
(BA diploma work).
Detail
 2017

→
Szilvás Zsófia:
Olajbár – Illóolajgyár
és gyógynövénykert,
makett (BA-diploma-
munka); részlet /
Zsófia Szilvás: Oil Bar
– Volatile oil factory
and herb garden.
Mockup (BA diploma
work). Detail
2014

olyan jogosultságokkal rendelkeznek? Ugyanaz szerepel majd névjegykártyájukon? Mindez csak erősítette azokat a szakmai aggályokat, amelyeket az osztatlan képzésben diplomázottak tápláltak a kétlépcsős rendszerrel szemben. Amikor megalakult a Magyar Építész Kamara Belsőépítészeti Tagozata, a tagság feltételül első körben ezért az ötéves képzésen szerzett diplomát jelölték meg.

Ezek az aggodalmak mára enyhülni látszanak, a kétlépcsős rendszer megkerülhetetlen realitás lett. Az egyes intézmények közötti átjárást viszont változatlanul nehezíti az, hogy a mérnökképzések horizontján egészen a közelmúltig komoly kihívásként jelent meg a művészdiplomák mibenléte – függetlenül attól, hogy azt építőművész vagy belsőépítész kapta.

A művészképzés – legyen az a METU-n a környezetkultúra oktatása vagy Pécsen a belsőépítészeté – egy speciális oktatási rendszer, amely nem jobb vagy rosszabb, pusztán eltérő a mérnökötől. Jellegzetességei a kézművesgyakorlatok kiemelt száma és az alacsony létszám; a személyre szabott konzultáció és a kreatív alapozás; a projektalapú oktatás és a műhelymunka. Ebben a rendszerben kevesebb az elméleti kurzus, illetve némiképp idegen tőle a frontális oktatás. A szakmával való ismerkedés kevésbé a kijelentések, mint inkább a beszélgetések formájában történik – azt kell mondjuk, az oktatók számára is.

A mérnökség horizontján a művészképzés azonban nem a világgal kapcsolatos érintkezés egyik fajtája, hanem a teljesítménynek valamiféle non plus ultrája. Elismerés, amit kap az ember, nem pedig diplomával szerez. Szavakkal persze nehézkes lebontani ezt a romantikus, érdemalapú művész(et)ideált. A szempontok közelítése az olyan átjárható oktatási metodikákkal lehetséges, mint amilyeneket a Metropolitan Egyetem dolgozott ki, amikor elindította a környezetkultúra szakot.

Az önálló belsőépítész-képzés a fent említett generációs és kulturális megfontolásokon túl ráadásul nagyon is gyakorlati szempontokat figyelembe vevő, ami elválaszthatatlan a szakma jelenlegi helyzetétől és kihívásaitól.

A szocialista építészeti piac – amennyiben egyáltalán beszélhetünk ilyenről – meglehetősen zárt volt.

Fotó: Emresz Adrienn

Mégis, az ezredforduló környékére szinte általánossá lett, hogy a komolyabb szállodaépítkezések, de legfőképp rekonstrukciók belsőépítészeti megbízásait külföldi tervezők nyerték. Miközben úgy tűnt, az oktatás kihátrál a képzés mögül – a Moholy-Nagy Művészeti Egyetemen fokozatosan megszűnik az önálló belsőépítész-képzés, 2015-re pedig egy évre még a szakok közül is kikerült –, egyre komolyabb konkurencia készítette alkalmanként egyenlőtlen versenyre a hazai résztvevőket. A külföldi enteriőrtervezők, oly-

**Zártsorú beépítés,
makett
(BA, 2. évfolyam,
környezettervezés
1. feladat) /
Continuous
development pattern.
Mockup (BA, year 2,
environmental design,
task 1)
2016**

Tárt karokkal várjuk ide azokat, akik szeretnek dolgozni – vagyis szorgalmasak – és rendelkeznek némi rajztudással és ezzel együtt térlátással, arányérzékkel.

Az első két szemeszter az alapozásról szól. Kreatív gyakorlatokon, formaanalíziseken keresztül vizsgálják a hallgatók a természeti és a geometriai alakzatokat. Modellekkel, rúdszerkezetekkel ismerkednek az erők játékával. Míg a későbbi szemeszterek mindegyikében lesz egy-egy gerinctantárgy, amely projektként maga köré rendezi a kísérő kurzusokat, az első év vizsgáldásainak középpontjában a terek és a tárgyak

állnak: ekkor még az összes gyakorlati kurzus azonos jelentőségű. A rajzoktatás mellett az egyetem eszközt és segítséget is ad a számítógépes ábrázoláshoz, a plasztikázáshoz, de éppily nyitottan lehet használni a műhelyeket és – nyitvatartási időben – a műtermeket. A reguláris képzést húsz fő számára nyári duna-szentmiklósi alkotóhét egészíti ki, továbbá anyagilag támogatja az egyetem, hogy tíz fő részt vehessen a Hello Wood által szervezett egyetemi építészmustrán. A teória helyzete persze kihívásos: a konzulensek a tervezési órákon, a konzultációk során adják

Fotó: Emresz Adrienn

át azt az elméleti apparátust – legalábbis egy részét –, amelyet a mérnökképzésekben előadásokon keresztül sajátítanak el a mérnökhallgatók.

Az első év végén lehet választani a tárgyprezentáció és környezetprezentáció specializációk között: az utóbbi kimenetéként – amennyiben a későbbiekben a METU mesterképzésin is folytatják tanulmányaikat – belsőépítész, az előbbit elvégezve pedig formatervező MA-diplomát kapnak a hallgatók.

A környezetprezentáció irányába indulók előbb az ember auratikus terének, majd a lakás, később egy kis középület berendezésével foglalkoznak. Diplomatervként – erős oktatói kontroll alatt, de – mindenki szabadon választott projektet prezentál. Hogy ki milyen témával diplomázik, az természetesen személyfüggő. Általános elvként azt tűztük magunk elé, hogy megpróbáljuk a hallgatókat a háromszáz négyzetméteres léptéknél tartani. Mivel a cél az, hogy belsőépítészeket képezzünk, rendszerint az olyan diploma-feladatok választását bátorítjuk, amelyekhez adottak az építészeti keretek. Történelminek ugyan nem nevezhető, de érdekes tapasztalat, hogy miközben félnek a hallgatók a vendéglátási és konyhaiüzemi terek

tervezésétől, kifejezetten szép és sikeres megoldások születtek panziókra, éttermekre, hosztelekre. Az egyes évfolyamok harminc fővel indulnak, BA-diplomáig pedig húszan jutnak el. A lemorzsolódás oka sokkal inkább a lustaság, semmint a képességek hiánya.

Zárszóként... A Metropolitan Egyetemen – akár csak a felsőoktatás egyéb területein – generációt érintő problémaként jelenik meg a hallgatók olvasottsága, tájékozottsága és annak hiánya. Kollégáinkhoz hasonlóan mi sem tudjuk erővel könyvtárba, kiállításra, szakmai programokra kényszeríteni őket. Az egyetlen lehetőségünk, hogy a saját szakágunkon keresztül hívjuk fel a figyelmüket a kultúra nagyszerűségére. Arra, hogy amit tanulnak, az végső soron nem más, mint eszköz arra, hogy ki-ki kedvére való, boldog életet rendezhessen be magának.

EMRESZ ADRIENN
építész, főiskolai docens, a METU Design Intézetének vezetője, a környezetkultúra alapszak vezetője

WESSELÉNYI-GARAY ANDOR
*építész-mérnök, urbanista,
 a METU Design Intézetének óraadó tanára*

**Zártsorú beépítés,
 makett
 (BA, 2. évfolyam,
 környezettervezés
 1. feladat) /
 Continuous
 development pattern.
 Mockup (BA, year 2,
 environmental design,
 task 1)
 2016**